

Szerkesztői iroda:
Nagyberek Zápolya-
utca 1., hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybeske-
rek, Zápolya-u. 1., hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájjer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:
Egész évre — — — 28 K
Félévre — — — 14 K
Negyedévre — — 7 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket
a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hir-
detési irodák. :: ::
Megjelenik vasár- és
ünneppnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órákor

Nagyberek, 1916.

XLV. évfolyam, 237. szám.

Hétfő, október 16.

LEGUJABB.

— Saját tudósítónk cenzurázott telefonjelentései. —

Német buvárhajók a Jeges-tengeren.

A román hadsereg válságos helyzete. — Német buvárhajók bombázták a Jeges-tengeri orosz partvidéket. — Az erdélyi menekültek hazatérése. — Háború Kína és Japán között?

A román hadsereg válságos helyzete.

Budapest, okt. 16. Berlinből sürgönyzik:

Az „Utro Roszija” jassy-i tudósítója részletes jelentést küld lapjának, amelyben leírja a román hadsereg válságos helyzetét. Irja, hogy az egész erdélyi román sereg visszavonulóban van s a második hadsereget már az áttörés veszedelemre fenyegeti. Az ellenség már kezében tartja az összes fontos kárpáti szorosokat, amelyekeken ha áttörnek, az áttörés a románok legérzékenyebb centrumait találja.

Budapest, okt. 16. Genéből sürgönyzik:

A Journal de Geneve jó forrásból arról értesül, hogy az entente csak bizonyos feltételek mellett hajlandó nagyobb akciót indítani Románia megmentésére. Az első feltétel az, hogy a hadjáratot a román vezérkar helyett az orosz vezérkar vezesse s az orosz hadsereg bal-szárnyát meghosszabbítja Erdély felé. A román seregek csak Románia megvédésére szorítkozzanak.

Német buvárhajók a Jeges-tengeren.

Budapest, okt. 16. Berlinből sürgönyzik:

A Murmani-partot (A Jeges-tengerenél a Lappföldön. — A szerk.) és Alexandrovszk város kikötőjét két német buvárhajó bombázta. A támadás igen nagy károkat okozott. Elpusztította a távírókat, a szikratáviróállomásokat. A kikötők közelében több középület rombadőlt s az állami takarékpénztár épülete a vízbedőlt, úgy hogy a kikötő forgalma megszűnt. Két angol gőzös erősen megsérült.

A nagytípusú német buvárhajók két napi bombázás után csak akkor merültek el, amikor ellenséges torpedók jelentek meg. Alexandrovszk távirati forgalma hat napig szünetelt. Az orosz hadvezetőség a Murmani-partot és a Fehér-tenger vidékét hadterületnek nyilvánította s a főparancsnoksággal Forselt

angol tábornokot bizták meg. Oromov admirális az archangelski hadterület parancsnoka lett. A Murmani-parton tizenhat hajó foglalatoskodik a roncsok eltakarításával.

A románok rablásai Erdélyben.

Budapest, október 16. Brassóból sürgönyzik:

A brassói vasuti állomáson egész vonatok vannak telve a románok által elrabolt holmikkal, amelyeket a románok menekülésükkor hátrahagytak. A megindított hivatalos vizsgálat bebizonyította, hogy a rablásokban a legmagasabb román parancsnokságok is résztvettek s főképpen a magyarok és németek holmijait rabolták el a románok. Brassóban már annyira elvadultak voltak az állapotok, hogy a román várparancsnokság kihirdette a fosztogatások szigorú megbüntetését.

A román király a román hadsereg főparancsnoka.

Budapest, okt. 16. Párisból sürgönyzik:

A Petite Parisien szerint, a román király elhatározta, hogy átveszi a román hadsereg főparancsnokságát. Barothel francia tábornok a király személyes szolgálatára fog állani.

Az erdélyi menekültek hazatérése.

Budapest, okt. 16. Az Est értesülése szerint, a belügyminiszteriumban most dolgoznak azon a rendeleten, amely megfogja állapítani, hogy Erdély melyik vármegyéibe térhetnek vissza a menekültek. Az erre vonatkozó rendelkezések az illetékes katonai parancsnokságokkal való megbeszélések alapján történtek és pontosan megállapították azt a vonalat, ameddig a lakosság minden aggodalom nélkül hazamehet.

A közigazgatás tisztviselői s a kormány megbízottai bejárják Erdély vidékeit s először azt a kérdést tisztázzák, hogy hová nem térhetnek vissza egyelőre a menekültek. A károkról beérkezett eddigi jelentések szerint a szenvedett károk nem nagyok.

Háború Kína és Japán között?

Budapest, okt. 16. Bécsből sürgönyzik: A szentpétervári Távirati-ügynökség jelenti:

A Ruszkoje Szlovo pekingi-taokloi távirata szerint, a fegyveres összeütközés Japán és Kína között elkerülhetetlen. Japán megkezdte a mozgósítást s a műnicipiószállítást külföldre tiltották.

Bukarest újabb bombázása.

Budapest, október 16. Párisból sürgönyzik:

Mint a „Journal” jelenti, legutóbb ismét nyolc német repülőgép jelent meg Bukarest fölött és számos bombát dobta le, amelyek jelentékenyebb károkat okoztak.

Az orosz belügyminiszter a háborúról.

Budapest, okt. 16. Szentpétervárról sürgönyzik:

Protopov belügyminiszter a moszkvai sajtó képviselőinek kijelentette, hogy a háborút, bármibe kerül, végig kell harcolni. A mostani háború egészen más, mint az eddigié s ehhez hasonlóra senkisémm emlékszik. Az egész orosz nép harcol most egész lényével, minden vérével.

A nyugati harctérről.

Budapest, okt. 16. Baseltől sürgönyzik:

Itt egész nap ágyuzást hallottak a nyugati frontról. Ugylátszik ágyupárbaj folyt le a középső Vogézekben. Sundgan fölött francia repülők jelentek meg s tisztán látták őket, valamint az elhárító ütegek dörgését is hallani lehetett.

A görögországi helyzet.

Budapest, okt. 16. A Reutter-ügynökség jelenti Athénből:

Politisz, a külügyminiszterium eddigi főigazgatója Szalonikibe utazott, hogy állását az ideiglenes kormányban elfoglalja. Politisz rövid idő múlva rendkívüli kiküldetésben Nyugateurópa utazik.

A török külügyminiszter Hamburgban.

Budapest, okt. 16. Hamburgból sürgönyzik:

Halil bey török külügyminiszter ideérkezett.

A miniszterelnök Bécsben.

Budapest, okt. 16. Bécsből sürgönyzik:

Tisza István gróf miniszterelnök ma reggel ideérkezett.

Torontálvármegye a háboruban.

Jankó Ágoston alispán jelentése a vármegye közállapotáról az 1916. évi május 1-től október 1-ig terjedő időben.

— Négy közlemény. —

I.

Jankó Ágoston udvari tanácsos alispán terjedelmes jelentésben számolt be az őszi rendes közgyűlésen Torontálvármegye közállapotairól az 1916. évi május 1-től október 1-ig terjedő időre vonatkozólag.

Az alispán az ő ismert messzetekintő gondosságával számol be a vármegye közállapotairól s a jelentésből kiáradó tanulságok kivánatosává teszik, hogy azt minél szélesebb körben megismerjék. Ezért az alábbiakban a következőkben ismertetjük az alispán jelentését:

A háboru kitörése óta ötödizben terjesztem jelentésemet a törvényhatósági bizottság elé. Ha eddigi jelentéseim folytatásaként megközelítő hű képet akarok nyújtani a közállapotokról és be akarok számolni azon nevezetesebb hatósági intézkedésekről melyek ma közfigyelemre méltóak, vissza kell tekintenem az immár oly rég multnak tűnő békes időkre, számba kell vennem mindazt, ami a közigazgatás szervezetét a háboru előtt foglalkoztatta és párhuzamot vonva a békés és háborus közigazgatás között, ki kell emelnem azokat a nagy változásokat, melyek a háboru nyomán nem csak az egész közélet terén éreztették hatásukat, hanem egész ügykörünket is átalakították.

A háboru nagy dimenziója éreztette hatását a köz- és magánélet minden terén, eredményei és tanulságai, — nem szólva a katonaiakról, — átalakító hatással lesznek, sőt vannak is már az ipari, kereskedelmi, gazdasági és állami, valamint autonóm igazgatási tényezők működésére is.

A gazdasági és ipari termelés napról-napra növekvő nehézségeinek kevesbbitése az élelmiszerek és elsőrendű életszükségleti cikkek termelésének lehetővé tétele, ezek forgalmának szabályozása, a legmagasabb árak megállapítása és ellenőrzése, a forgalmazás körül jobban felburjánzó visszaélések megelőzése és megtorlása, mind oly feladat, mely a normális ügymenet teendőinek ellátása mellett, a hadrakelt sereg és a kiegészítés alatt álló itthon lévő csapatok érdekeinek szolgálata, igényeinek kielégítése fölött, legnagyobb gondját, legnehezebb feladatát képezi közigazgatási szervezetünknek.

Mellözve e beavatkozás indokait, tényként kívánom megállapítani csupán, hogy az a szervezet, mely létesítése és fennállása óta autonóm szerveivel nagyrészt csak belügyi és politikai igazgatási teendők ellátását gyakorolta, most a fegyverek zajában, számban erősen megfogyott tisztikarral példátlanul nehéz viszonyok között, ezernyi rendkívüli teendővel tulerhelve, feladatul nyerte a legnehezebb kérdés megoldását: az egész közgazdasági vérkeringésnek korlátok közé szorítását, még pedig oly korlátok közé, amelyek egy kivételes állapot jog- és életrendjének fenntartása és az állami lét érdekei szempontjából okadatoltak, de ellenkezésben állnak minden eddigi forgalmi szokással és kijegecesedett nemzetgazdasági elmélettel.

Hogy ilyen nehéz viszonyok között, midőn a gazdasági életbe vágó rendelkezések a helyzet alakulásához képest napról-napra változnak és a tisztviselők is minduntalan új feladatok elé állítanak, a közszolgálat ellátása minden igyekezet és becsületos munka mellett is sok kívánni valót hagy hátra, az a viszonyokban leli indokát.

Mindazonáltal mint az alábbiakból is látható, közigazgatásunk menete a viszonyokhoz képest jó és a vármegye közállapotai is olyanok, hogy a közönség kulturális és gazdasági életének zavartalan folyását a háborus körülményekhez képest biztosítják.

Hogy a közigazgatási állapotok világosabb képet adjanak és hogy a hatóságok munkája, valamint ezen munkának okszerűsége és rendszeres következettsége szembeötlőbb lehessen, szükségesnek tartom a közigazgatás tevékenységének ismertetése mellett a vármegye háborus állapotáról, illetve a vármegyei közéletet befolyásoló és irányító tényezőkről és azok változásairól itt-ott összehasonlító statisztikai adatokat is közölni.

A tisztviselők.

A tisztviselői karban történt változások a következők: A májusi közgyűlésen főszolgabírónak meg lett választva Zsombolyára: Tullies György, Csenére: Sztojanovits Vazul, aljegyzőnek: Dr. Kamenszky Árpád, szolgabírónak

Dr. Pirkner Ede és Dr. Aubermann Miklós. A főispán ur Óméltósága tb. főügyésznek kinevezte: Dr. Vinczehid Dezső és Dr. Tószögi Dezső ügyvédek; tb. alügyészé: Dr. Petrovits Cornél ügyvédet, tb. főszolgabírónak Dr. Klótzl Ferenc szolgabíró, Dr. Krohn Jakab tb. szolgabíró közleg. fog. gyakornok törvényszéki aljegyzővé kineveztetvén megvált állásától. Hirsch Béla jár. irodatiszt nyugdíjaztatott.

Kitüntetésben részesült Tasnády Endre megyei árvászéki ülnök, akit Ófelsége a déli hadsereg mellett polgári biztosi minőségben teljesített „az ellenség előtti kiváló szolgálatai elismeréséül“ a Ferenc József-rendnek a katonai érdemkereszt szalagján függő lovagkeresztjével tüntetett ki.

Tevékenység.

A közigazgatási ügymenet a fentebb vázolt rendkívüliségektől eltekintve, minden ágazatra vonatkozóan — a hadiállapot mellett is — zavartalan rendben bonyolítottatott le. Teljes elismeréssel adózom ezért egy a megyei, mint a községi tisztikarnak.

A törvényhatósági bizottság és ennek minden albizottsága rendes időszaki üléseit megtartotta. A központi választmány folytatta megkezdett működését, a választói jegyzék jogerőre emelkedése törvényes időben várható.

A lefolyt félévben a hivatalos ügyforgalom a következő volt:

Befolyt az alispáni hivatalba	19000
A megyei t. ügyészségnél	442
A megyei árvászéknél	17380
A 14 szolgabírói hivatalba	47329
Nagybcskerek r. t. városhoz	13144
Nagykikinda r. t. városhoz	7580
Osszehasonlítva az adatokat a mult félévi kimutatásokkal, kitűnik, hogy az ügyforgalom úgydarab szám szerint növekedett:	
Az alispáni hivatalban	1037 úgyszámmal.
Ezzel szemben azonban apadt a 14 főszolgabírói hivatalban	8597
és a két r. t. városnál	4806 darabbal.

Háztartás.

A vármegyei háztartási alap tényleges kiadásai visszamenőleg három évre a következőképen alakultak:

1913.	808.379— K.
1914.	782.810— K.
1915.	691.755— K.

A tényleges kiadások ezen következetes apadása azonban csak kismértékben háborus következmény és főleg onnan ered, hogy a vármegyei alkalmazottak illetményeire vonatkozó 1912. LVIII. t.-c. alapján az alkalmazottak fizetése a törvény életbeléptekor az addig betöltött szolgálati évekhöz képest megfelelő kor-, illetve szolgálati pótlék beszámításával lett megállapítva. A megüresedett állások betöltésénél pedig, a megfelelő legkisebb fizetési osztály és fokozatnak megfelelő illetmény lesz folyóvá téve. Ehhez még hozzájárul az a különbözet, mely a tényleges katonai szolgálatra bevonult alkalmazottak fizetése és a 6233/914. M. E. rendelettel megállapított redukált ellátási díj között van.

Az 1916. évre ugyanazzen kiadásokra előirányzott 754.605 kor. előreláthatólag azok fedezetére elegendő lesz, mert a felsorolt indokon kívül a be nem töltött négy irodatiszti állás (a 2630 kor.) és az üresedésben levő kilenc közleg. fog. gyakornoki állás (a 1000 kor.) után 20.000 kor. megtakarítás fog mutatkozni.

Ezzel szemben a dologi kiadásoknál az általános áremelkedés következtében az előző évi kiadásokkal szemben emelkedés fog mutatkozni, így a köszén és a papiranyag stb. beszerzésénél.

Katonaügy.

A hadügyi helyzettel kapcsolatos fontosabb intézkedések a katonai igazgatás terén a lefolyt félévben a vármegyét érdeklőleg a következőkben foglalhatók össze.

Mint hogy e tekintetben főképp a vármegye teljesítményei érdemelnek figyelmet és mint hogy ezen a téren a vármegye teljesítőképesége nemcsak emberanyagban, de a hadsereg céljaira igényelt hadiszolgálmányok tekintetében fokozott mértékben merítettett már ki, amelyre vonatkozó számszerű adatokat illetőleg utalok az előző félévi jelentéseim számadataira, — jelenthetem, hogy a dologi hadiszolgáltatások a vármegye területéről a félév folyamán általában véve szüneteltek. Megemlítésre méltó lökiemelés. fogat, illetőleg járműszolgálat és tehát nem történt, szinnyug nem igényeltetett, egyes

pótlástól, illetve kicseréléstől eltekintve, a hadszolgáltatási törvény alapján hadimunkásoknak szolgáltatása sem.

Egyebekben, miként az ország egész területén, úgy vármegyénkben is a népfőlkelői pótszemlék a lefolyt időszak alatt szintén elrendeltettek és foganatosítottak.

A honvédelmi miniszter ur 6400 eln. 1916. számu körrendelete alapján az 1897—1866. évfolyambeli születési népfőlkelésre kötelezettek újból szemle alá vonattak és pedig:

a) az 1897—1878. évfolyambeliek 1916. évi május hó 16-tól június hó 24-ig terjedő időközben,

b) az 1877—1866. évfolyambeliek pedig, kiknek szemléi eredetileg augusztus hó 29-ike és szeptember hó 21-ike közötti időben lettek volna megtartandók, honvédelmi miniszter ur 15995/1916. számu rendelete folytán gyorsított népfőlkelési szemle alá vonattak. Ez utóbbiaknak szemléje ennek következtében az egész vármegye területén 10 nap alatt volt befejezendő és augusztus 18—20-ig terjedő időben tényleg befejezést is nyert.

Bár az így szemle alá vont népfőlkelésre kötelezettek besorozására vonatkozó számszerű adatok nincsenek birtokomban, mert a gyorsított szemlék kizárólag katonai tagokból alakult bizottságok előtt folytak le, mégis a szemlére elővezetettek számából (kb. 22000) vonva következtetést, az alkalmasnak talált besorozott népfőlkélok száma hozzávetőleg 5000 emberre tehető.

Hadikölcsön.

Torontálvármegye alább felsorolt alapjai a négy hadikölcsön-kötvényekből 2,231.210 koronát jegyeztek és pedig:

Üti alap	— — — — —	971.600—
Állategészségügyi ehadóalap	— — — — —	15.500—
Damaszkin-alap	— — — — —	28.900—
Jegyzői nyugdíjalap	— — — — —	214.100—
Közegészség és emberbarát	— — — — —	105.808—
Közjótékonyági alap	— — — — —	73.600—
Orvosi alap	— — — — —	22.600—
Tüdővész elleni alap	— — — — —	299.100—
Végül az árpapénztári tartalék-	— — — — —	— — — — —
alap terhére jegyzett	— — — — —	500.000—

korona, mely a m. utialap terhére utaltatott át.

Eddig Torontálvármegye egész területéről kerekaszámban 2,231.000 korona hadikölcsön lett jegyezve.

(Folytatjuk.)

HIREK.

— Hivatalos jelentések október hó 15-ikéről. A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentéseket kaptuk a harc-
téri eseményekről:

Höfer jelentései:

Keleti harctér:

Hátszegtől délre csapataink elkeseredett harcokban a határgérintet teljes kiterjedésben megvédték. Brassótól délre és keletre tegnap lényeges változás nem volt. Erdélyi keleti határterületén még csak a gyergyói hegyekben kell egy keskeny földsváot az ellenségtől megisztitanunk.

Kirlibabától keletre csapataink meglepő előretöréssel tért nyertek és 3 orosz tisztet és 443 főnyi legénységet elfogtak és egy géppuskát zsákmányoltak. Német zászlóalj a Smetrecmagaslatot ismét elfoglalták. A Pantir-nyereg-től délkeletre egy orosz előretörést visszavertünk. Wollhyniában az oroszok harci tevékenysége újból fokozódott. Széles arcvonalszakaszok egész napon át az oroszok nehéz tüzérségének tüze alatt állottak. Helyenkint a gyalogság is előretört az ellenség árkaiból, de sehol sem tudott akadályainkig eljutni.

Olasz harctér:

A harci tevékenység általában csekély volt. Görz vidékén az olaszok ma reggel megtámadták állásainkat a Sobertől keletre fekvő magaslatokon. Ez az előretörés részben már tüzéségi tüzünkben összeomlott, részben kézitusaiban utasítottuk vissza. Trientől keletre egy ellenséges Farman-gépet légharcban lelőttünk.

Délkeleti harctér:

Albániából nincs jelenteni való.

A német nagyfőhadiszállás jelentései:

Nyugati harctér:

Rupprecht trónörökös hadesportja: A Somme mindkét oldalán erős tüzérségi harc volt, amely az Ancreon túl északra is kiterjedkedett és Courcellette és Rancourt között, valamint a Barleux—Ablaincourt-szakaszon a

legnagyobb hevességet érte el. Angol támadások Thiepvaltól északra vonalainkban kezitúsákra vezettek. Egy helyütt az ellenség befészkelte magát, egyébként mindenütt súlyos veszteségekkel visszavetették. Lesboeufe vidékén az ellenséget visszautasítottuk. A franciák Barleux és Ablaincourt között támadtak. A faluban és a cukorgyárban megvetették lábukat, egyebütt visszavertük őket. Ablaincourt déli része birtokunkban van. A trónörökös hadcsaporja: A Maastól keletre időnkint erős tűzserégi tűz volt.

Keleti harcok:

A Lucktól nyugatra levő arevonalon a fokozott harci tevékenység tovább tart. Az orosz támadásokat erős tűzserégi tűz vezette be, amely körülbelül a Simiáfkától (Stohodnál) egészen a Grohoftól keletre húzódó arevonallunkra terjedt ki. A támadásokat, amelyek tegnap a Zaturecítól délre levő erdős vidékre és Bugnov környékére szorítottak, visszavertük. A Pluhovtól és a Rohatynból Tarnopolba vezető vasúti vonalak között és a Marajovkánál is megélenkült a harcitévékenység. A Kárpátokban visszafoglaltuk a szeptember 21-én elvesztett Smotrec-kupot. A kirilbabi szakaszon osztrák-magyar csapatok támadása előnyöket ért el, 444 fegyvert ejtettek.

Erdélyi harcok:

A keleti arevonalon eredményes harcok voltak az ellenség utóvédeivel. A Barcaság határszorainál nincs lényeges változás. A Szurduki-szoros mindkét oldalán a román támadásokat visszavertük. Az ellenség által tegnap elfoglalt gerincrészekről a románokat ismét elűztük.

Balkán harcok:

Mackensen vezértábornagy hadcsaporja: A helyzet változatlan.

Macedóniai arevonál:

A monastir—florinai vasutól nyugatra az ellenség erős támadásai megheiusultak. A vasutól keletre az ellenség támadási kísérleteit elfojtottuk. A Cserna-hajlásban folytonos harcok a helyzet lényeges változása nélkül. — Ludendorff.

— **Jankó Ágoston alispán üdvözlése.** Nagybecskerek város tisztikara dr. Perisics Zoltán polgármester vezetésével tegnap délelőtt testületileg tisztelgett Jankó Ágoston udvari tanácsos alispánnal s a polgármester a tisztikar nevében meleg szavakkal üdvözölte az alispánt kitüntetések alkalmából, amit az alispán szíves szavakban köszönt meg.

Ugyancsak tegnap délelőtt tisztelgett testületileg az alispánnal a nagybecskereki pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétség tisztikara és Kiss István pénzügyi főtanácsos vezetésével, aki szintén meleg szavakban tolmácsolta a számvétség tisztikarának örömet és szerencsekívánatait az alispán előtt kitüntetések alkalmából.

Azonkívül számosan keresték föl külön-külön is az alispánt szerencsekívánataikkal.

— **Katonai kitüntetések.** A király Száif Péter 29 gy. ezredbeli tartalékos hadnagynak az ellenséggel szemben való vitéz magatartása elismerésül a hadiékítményes 3. oszt. katonai érdemkeresztet adományozta.

Továbbá megparancsolta, hogy Biskoroványi Ernő 12. gy. e. tart. főhadnagynak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz és eredményes magatartásáért a legfelső dicsérő elismerés újlag tudtul adassék.

— **Halálozás.** Mint részvétellel vesszük a hirt, Lászlóffy Ferenc m. kir. honvédszázados Bécsben meghalt. Az elhunyt jeles katonatiszt városunk szülőtte volt s hosszabb ideig Nagybecskereken is állomásozott.

— **Adományok.** Az erdélyi menekültek javára a főispánhoz ujabban a következő adományok érkeztek: Antalfalva község gyűjtés 163 K 90 f., Tuszing Teréz II. polg. isk. tanulói gyűjtése 8 K 20 f., Marton Andor 10 K, Zsigmondfalva község 200 korona. Összesen 382 kor. 10 fillér. Az eddigi gyűjtés 26867 korona 60 fillér, összesen tehát 27.249 korona 70 fillér.

— **Elhunyt hírlapíró.** Kopár Ferenc hírlapíró, a „Budapest” politikai napilap helyettes szerkesztője, a Budapesti Újságírók Egyletének titkára harmincegy éves korában Budapesten meghalt. Kopár nagyon tehetséges, képzett hírlapíró volt és évek előtt Aradon is működött.

— **A Városi Moziban** szombaton és vasárnapon volt a téli szezonnyitás s bizony a mi kopott szegényes színpadi világunk után szinte üdülési volt a némaságában is tökéletes film-

művészetet viszontlátni. Két gyönyörű film volt a moziszezon bevezetője: A Komédiás élet Henny Porten nagyszerű alakításával s egy pompás bohózat, amelyben Liebtsch Ernő játszotta a főszerepet pazar humorral. A színházat mindannyiszor zsufozásig megtöltötte a közönség s igazi élvezettel nézte a kitünő filmeket.

Holnap ismét egy nagyszabású filmet mutat be a Városi Mozi a világhírű Schildkraut-tal a főszerepben. „A bírák előtt” a címe a holnapi filmdrámának, amelyben Schildkraut remek alakítást nyújt. Azonkívül ismét lesz egy kitünő vígjáték és új háborus képeket is látunk.

— **Csavazás formaldehiddel.** Tekintettel arra, hogy az őszi buzaevetés csavázására rézgálic csak igen korlátolt mennyiségben áll rendelkezésre, a vármegyei gazdasági egylet igen ajánlja a gazdaközönségnek, hogy a rézgálic helyett a vetőmagot formaldehiddel csavázzák. A formaldehid 40%-os hígításban formalin néven kerül a kereskedésbe. E formalin vízzel megfelelően hígítva kitünő csavázószer, amely a magon tapadó üszökpórákat tökéletesen megöli. Használata a következő: A kereskedésben kapható 40%-os formalinból 300 liter vízhez öntünk 1 (egy) kilogramm mennyiségű, összekeverjük és kész a csavázó folyadék. Ebben a folyadékban épp úgy kell mosni a buzát, mint a rézgálicoldatban. Az oldat elkészítése semmiféle nehézségbe nem ütközik, mindössze annyiból áll, hogy a pontosan lemért 300 liter vízbe beleöntjük a pontosan lemért 1 (egy) kilogramm formalint, 40%-os formaldehid és a folyadékot megkeverjük. A keverés ezen arányára különös gondot kell fordítani, mert a fentemlítettnél erősebb oldat a vetőmag csirázóképességét csökkenti, sőt teljesen meg is ölheti a magot. Ez a csavázási mód minden más csavázási módnál olcsóbb, sőt annyira olcsó, hogy annak költségei alig számbavehetőek. 1 (egy) kilogramm formalin ára a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél (valószínűleg üzletekben is) 1 korona 85 fillér vagyis 3 hektoliter csavázó oldat mindössze 185 fillérbe kerül. Ez a folyadék körülbelül 10 hl. buza csavázásához elegendő, vagyis 1 hl. buza csavázása 18½ fillér áru formalint igényel. A rézgálic nagy hiánya és drágasága dacára azonban gondoskodott a földművelésügyi miniszter arról, hogy habár korlátolt mennyiségben, de rézgálic is álljon a gazdák rendelkezésére és annak forgalombahozatalával a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét (Budapest, V., Alkotmány utca 29.) bizta meg. Ezen rézgálic kizárólag a vetőmag csavázására használható és az említett szövetkezetnél kilogrammonként 3 korona 80 fillér áron rendelhető meg.

— **A Növédelmi Iroda közleményei.** A nagybecskereki katolikus nők szociális Missziójának Növédelmi Irodája közli:

Egy intelligens 30 és 40 év közötti nő, ki perfektiül beszéli a német nyelvet és a háztartás minden ágában jártassággal bír, állást keres helyben gyermekek mellé, vagy mint házzvezetőnő.

Egy brassói menekült nő, ki adóhivatalban hosszabb ideig működött, irodai alkalmazást keres, gépirásban jártas. Közlebbi felvilágosítást a Növédelmi Iroda ad.

— **Vadgesztenye gyűjtése.** A Vörös-Kereszt Egyesület azzal a felhívással fordult a magyar társadalomhoz, hogy a vadgesztenyét gyűjtse össze és adja át a Vörös-Kereszt egylet helybeli fiókjainak, illetve választmányainak. Az egyesület ezt a felhívást most megismétli és nagyon kéri a magyar társadalom minden részét, hogy ezt a kérését teljesítse is, mert ez a kicsinynek látszó dolog, valójában nagy fontossága. A Vadgesztenye Fogyűjtőhelye megtalálta a módját annak, hogy a vadgesztenyék-ből a káros anyagokat kivonja s ezáltal legálább részben elejét vegye a mindjobban mutatózó állatosság hiányának. A mai háboru sikeres megvívása nagyon sokban attól is függ, hogy tudjuk a küzdelem gazdasági részét lefolytatni. A földre lezuhalt és ott elpusztuló vadgesztenye tömegek a mai viszonyok között pótolhatatlan gazdasági veszteséget jelentenek reánk nézve. Különösen kéri a Vörös-Kereszt egyesület a hazafias magyar tanítóságot arra, hogy egy-egy délutánon vonuljon ki összes növendékeivel olyan helyekre, ahol vadgesztenyefák vannak, gyűjtse össze a már lezuhalt anyagot és azt szolgáltatssa be az ottani Vörös-Kereszt egyleti fióknak. Ezt a kérést természetesen mi a magunk részéről is a legmelegebben ajánljuk az illetékesek figyelmébe.

— **Egy kedves adománnyal** kívánunk szolgálni olvasóinknak lapunk mai számához Benkő Bank r. t. (Budapest, Andrassy-ut 60. szám) által csatolt „Szerencsenaptár”-ral, mely világos magyarázatot adja annak, hogy a szerencsét és a véletlent, — mely az emberi életben oly szerepet játszik, — miként fordítsa hasznára.

Az erdélyi menekültek.

Az erdélyi menekültek közül a következőket keresik:

Horváth Márton Mokrinból keresi 17 éves Árpád fiát a brassómezei Krizba községből.

Szigeti János tűzér (Budapest, Ludovika akadémia) feleségét Brassóból.

Puju György őrmester (Budapest, 2 sz. tart. kórház) feleségét és 3 gyermekét.

Lengyel János építész (Budapest, Battyányi-u. 14.) feleségét, anyját, nevelt leányát, egy vendégleányt és cselédjét Brassóból.

Zerwes Frigyes törzsfoglár (Debrecen) Harth Henrik nagyküllőmezei százapátfalvai körjegyzőt és nála volt leányát.

Depner Péter tart. tűzérhadnagy (Arad, Erzsébet királyné-ut 20.) a Depner-családot Hóltövényből.

Hunyady Ferenc József 2. gy. ezr. népfőlkelő (Prága, József-kaszárnya) édesanyját Brassóból.

András János 2. gy. e. népfőlkelő (Prága, Bruszka-kaszárnya) feleségét és 5 gyermekét Bárcaufaluból.

Papp Máttyás őrmester (Hosszapályi, Hajdum.) feleségét, 4 gyermekét, anyját a brassói Purkerecz községből.

Simén András (Szombathely, kórház) Simén Andrásné 3 gyermekével Segesvárról.

Bara Ferencné (Bpest, Alsó-erdősor 36.) szüleit és kis leányát a brassómezei Türkösösről.

Hegyi Jenő ügyvéd (Orosháza) Hegyi Andrásné, Német Mihályné, Gyarmathy Albertné a nagyküllői Héjjasfalváról.

Niesner János keresi feleségét Brassóból.

Brotya Ferencné Brassóból keresi anyját Bara Istvánnét.

A Brassóból elmenekült bolgárszegi erdő-ört kéri Langavér Sándor, hogy értesítse holletéről (Kolozsvár 170 sz. tábori posta.)

Kónya István mészáros (Katalinfalva községben Torontál vármegye) keresi feleségét Kónya Ilonát és négy gyermekét: Anna 23 éves, Árpád 14 éves, Irén 13 éves és József 10 éves, a brassómezei Csernátfaluból.

Csergő József erdőőr (Makó, Erzsébetstere-tetűház) keresi családját a fogaraszvármegyei Törösvárról.

Máthé Sándor nagyváradi m. kir. 24. honvéd törzssztagbeli cipész keresi a feleségét szül. Herman Magdolnát és 6 gyermekét, akik közül a hatodik az uton született, Brassóból való menekülés közben.

Hemper Artur Brassóból keresi 11 éves Artur nevű fiát.

Gáspár járásbíró (lakik: Nagybecskerek, Magyar-utca 44.) keresi Bedő Mózes Hal-mágyról.

Székely Lajos Brassóból, Segesváron fűtőházi munkás, keresi feleségét sz. Téglás Irént.

Özv. Lipták Morné (Bégafő, Torontál m.) keresi szüleit Maierbuchler Oswaldot és nejét Brassóból.

Schmitz Györgyné (Bégafő, házszám 2., Torontál m.) keresi férjét Schmitz György asztalost Brassóból.

Krausz Károlyné szül. Tukos Anna keresi anyját, özv. Tukos Sándornét, testvérét Tukos Juliskát és ennek gyermekét, Füle községből, Udvarhelymege.

Máttyás Mihály nagyküllő vármegyei olt-hévízi lakos (jelenleg Alsóeleméren tartózkodik) keresi feleségét és Géza fiát.

Soós Mihály brassó vármegyei apácai lakos keresi feleségét és két leányát, Mariska 18 éves, Ilonka 15 éves.

Kiss Istvánné szül. Pap Kata (Écska, 125. házszám, Torontálmege) keresi 9 éves fiát, Kiss Mártont és 7 éves leányát, Kiss Katit a brassómezei Türkös községből.

Dávid Sára (Nagybecskerek, József főherceg-utca 23. sz.) keresi édesanyját, Bálint Mártonnét a brassómezei Csernátfaluból.

Jakab Györgyné Hosszapaluból (Brassóm) keresi férjét, Jakab Györgyöt, aki Brassóban a kórházban fektűt.

Erdő Istvánné szül. Szász Irma (Écska, Torontálmege) keresi édesanyját, Szász István alsóürmösi lakost Nagyküllőmegeyéből.

Szabó Pál brassómezei apácai lakos keresi szüleit.

Kovács József (Nagyhidegsem, villanytelepörség, u. p. Gyalu) keresi nejét, Zsigmond Annát, István és József nevű fiait és Anna leányát a háromszékmezei Gelencéről.

Horváth Márton Krizbáról, Brassómege, (jelenlegi tartózkodási helye Mokrin) keresi Lőrincz Györgynét és családját Krizbáról.

Jakab Péter Andrásné szül. Bálint Sára Ernőháza 9. sz., keresi férjét, idb. Jakab Péter Andrást és 16 éves fiát, ifj. Jakab Péter Andrást a brassómezei Csernátfaluból.

Szabó Mózes jelenleg Csernyén tartózkodó menekült, Héjjasfalváról nejét szül. Szederjesi Máriát és Krisztina nevű leányát keresi.

Jakab Jánosné szül. Girószász Anna Ernőháza 6. sz., keresi férjét, idb. Jakab Jánost és 18 éves fiát, ifj. Jakab Jánost a brassómezei Türkös közsegből.

Az Ernőházán elhelyezett menekült Sztás István brassómezei hosszufalui lakos keresi nejét, Sztás Istvánné szül. Partin Katát. — Özv. Hamas Andrásné szül. Bencez Iona hosszufalui lakosné pedig keresi vejét, Deák József Istvánt és unokáját, Bencez Jánost.

Pszoh István csendőrmester (Hadtápostá Belgrád) keresi apósát, Ballán Márton botfalvai (Brassómeze) cukorgyári alkalmazottat.

Csuka Sára Öszentiván közsegben tartózkodó tatrangi menekült keresi testvérét, Antal Györgynét és unokatestvérét Erdélyi Istvánnét, valamint Fehér Pálnét.

Istók Jánosné Öszentiván közsegben tartózkodó türkös menekült keresi szüleit, Huszár György és neje Gyözö Máriát, valamint testvérét, Cserei Mihályné szül. Huszár Borbálát.

Buna András Csözteleken, keresi feleségét szül. Vajda Katalint Csernátfaluról (Brassómeze).

Dódé János (Nagybecskerek, Olajgyár építési iroda) keresi feleségét szül. Benedek Kötetes Katalint Csernátfaluról (Brassómeze).

Langaver Sándor (170. sz. tábori posta) keresi Baresa András Brassóból menekült bolgárszegi erdőrt.

Gázipor Jánosné (Alsóelemér, Torontálmeze) keresi édesanyját Mihály Gábort, édesanyját Mihály Annát és 8 éves kis fiát Gázipor Jánost acikmezei Csikszentmártonból. Továbbá unokaöccsét Csóti József gyalogost a brassói 46. gy. e. tartalékház trachoma-osztályából

Máté Sándor cipész, a 24-ik honvéd gyalogezred törzssztyálánál Nagyvárad, Uj tűzérkaszárnya, keresi feleségét Máté Sándornét szül. Hermann Magdolnát és 6 gyermekét, Sándor, Ferenc, Mariska, Ottó, Dezső és 10 napos csecsemőt. Brassóból, Vasut-utca 22. szám.

A Nagykömlősen elhelyezett erdélyi menekültek közül a következők keresik hozzátartozóikat:

Klein Márta Höltyvény (Brassómeze) keresi Rouszek Ferenc 34 éves földmivest,

Gál Mihály Kisborosnyó (Háromszékmeze) keresi Inceze Juliánna, Gál Róza, Gál Anna és Inceze Máriát.

Jankó György Kisborosnyó (Háromszékmeze) keresi feleségét Jankó Vulánka Rachelt és két gyermekét: Ilonka 7 éves, Anna 4 éves.

Özv. Sára Mihályné sz. Lőrinc Anna keresi Gires Istvánné sz. Lőrinc Sárát Bácsfaluból.

Dávid Bibó Jánosné keresi férjét, Dávid Bibó Jánost és leányát, Kis Andrásné Csernátfaluból.

Pál Simon Andrásné keresi Rozsnyai Mártonét Bertaujfaluból.

Istók Andrásné Csernátfaluból (Brassómeze) keresi özv. Kiss Andrásné, Köpe Mihálynét, Simon Samunét, Kiss Istvánnét Csernátfaluból.

Hedvig Sára (Höltyvény) keresi Hedvig János 13 éves fiát.

Christoph Mihályné keresi Henter Károlynét, Parajd (Udvarhelym.) közsegbeli nőt.

Gábor Józsefné (jelenleg Ujzozorán) keresi öt gyermekét: Rózát, Ilonát, Annát, Györgyöt és Sárát a brassómezei Zajzonból.

Foris András (Prága, Barakenspital VII/10.) keresi feleségét és gyerekeit a brassómezei Tatrangból.

A Brassóban háziacselédként szolgálatban volt, Mokrinba Torontálmezebe menekült Bara Erzsé Jenőfalva, Both Róza Karczfalva, Kásás Anna Madaras, Lukács Erzsé Karczfalva, Simon Vera Jenőfalva, Szabó Boris Dánfalva, Váncsa Anna Csikmadaras (Csikmeze) keresik szüleit.

Klusch János (trénkatona, k. u. k. Rekompvaleszenten-Abteilung des Inf.-Reg. Nr. 8. in Kisujszállás) keresi szüleit Klusch János és Mártát a brassómezei Botfalva közsegből.

Meszmann Mici Nagybecskerek, Bajza-u. 15. sz. keresi édesanyját Meszmann Józsefné szül. Eder Terézt Nagyszébenből.

Oláh Anna Katalinfalva 66. sz. Torontálmeze, keresi szüleit Oláh Mihályt és feleségét szül. Bölöni Annát, Apáca közsegből Brassómeze.

Köpe Simon népfelkelő tizedes (Kolozsvár, szülészeti klinika, 2-ik kórterem, 61. sz. szoba) keresi feleségét Farakas Sárát és Simon, András, István, János fiait Hosszufaluból.

Agoston Györgyné 4 gyermekével Ürmös-ről (Nagyküllő várm.) menekült, Bánlakon van s keresi 14 éves Szabó Róza nevű hugát, kivel együtt menekültek, de huga az uton elmaradt tőle.

Filippi Róza (jelenleg Klárafalván) keresi 12 éves leányát Filippi Annát.

Hermann János kereskedő (jelenleg Felsőeleméren) keresi anyját Hermann Juliát, nővéreit Wilhelminét és Jobannát, valamint sógornőjét Helenát két gyermekével Holtövényből.

Schuster Margit (jelenleg Klárafalván) keresi férjét Schuster Pétert.

Brassómezeiből Bácsfaluból menekült özv. Sára Mihályné szül. Lőrincz Anna (lakik Nákófalván) keresi leányát, Geres Istvánnét szül. Lőrincz Sárát Bácsfaluból. — Brassómezeiből Csernátfaluból menekült Bibó Jánosné (lakik Nákófalván) keresi férjét Bibó Jánost és leányát, Kiss Andrásné Csernátfaluból. — Brassómezeiből Csernátfaluból menekült özv. Erdélyi Andrásné (lakik Nákófalván) keresi sógornőjét Gyerkó Mihálynét szül. Gerő-Szász Kata türkös lakost. Értesítést Nákófalvára Torontálmezebe kérnek.

A Ferenczalom közsegben tartózkodó alábbi menekültek keresik hozzátartozóikat:

Imre Jánosné (Olthévíz) keresi a férjét és 2 gyermekét. Szabó Jánosné (Brassó) férjét Szabó János bányafelügyelőt. Bodi Zsuzsa (Brassó) menyét Bodi Jánosné és 3 gyermekét. Tankó Jánosné (Brassó) a férjét, aki az erzsébetvárosi cs. és kir. tartalékházban volt elhelyezve. Rab Mártonné szül. Korodi Anna (Pürkerecz) János nevű jzói irnok fiát. Sipos András (Brassó) szüleit. Tankó Ferenc brassói városi hiv. szolga feleségét és 4 gyermekét. Csáki József (Brassó) feleségét Holli Terézt. Bartalis Lajos asztalos (Brassó) édesanyját Gyarmati Terézt. Pór János (Brassó) feleségét és 2 gyermekét. Imre Béla (Brassó) atyját Imre Józsefet és 2 testvérét, csiktapolcai lakosokat. Tartler Lujza és Mantsch Gizella (Brassó) keresik anyjukat. Kovács György (Csernátfalva) Pataki Ferencet és nejét Kovács Sárát. Daniel János (Barcarozsnyó) nejét és leányát. Kraft János (Barcarozsnyó) nejét szül. Elsen Annát és 4 gyermekét. Dávid Mihályné (Hosszufalu) Giresch Anna nevű unokáját. Muerth Mártha (Szászhermány) édesanyját Gunesch Rozinát és nővérét Zachariás Annát. Marzell Róza (Keresztényfalva) anyját Muerth Zsófia szászhermányi lakost. Stamm Keresztély (Feketehalom) édesanyját Stamm Rózát. Bodján Regina (Barcarozsnyó) férjét Bodján Frigyes. Köpe Csiri Györgyné (Hosszufalu) Gábor Józsefné zajzoni lakos családját.

A következő Felsőeleméren elhelyezett erdélyi menekültek keresik hozzátartozóikat:

Bottesz Jánost és nejét Szárát keresi Schneider Katalin. — Preits Katalint keresi fia János. — Kotschken János keresi nejét Katalint és 5 gyermekét. — Lőx András (Földvár) keresi nejét Katalint és 5 gyermekét. — Joanesch János (Földvár) keresi nejét Katalint és 6 gyermekét. — Brenndörfer György és Keresztély (Prázmár) keresik anyjukat Annát. — Báditou János keresi szüleit Györgyöt és Máriát anyját. — Orgidan Vazul keresi György és Elena anyját. — Szinbacher Miklós keresi apját Miklóst és anyját Annát. — Buholezián György keresi szüleit Jánost és Máriát. — Sándru János, keresi anyját Máriát. — Purkera János keresi anyját Máriát. — Brenndörfer Keresztély keresi testvérét Mártát. — Róth Márton keresi anyját Annát. — Römer György keresi apját Jánost és anyját Mártát. — Düek Victor keresi nejét Herminát és Matild leányát. — Imre Ferenc (Apáca) keresi szüleit Pált és Máriát. — Tichy Henrik szövőmester (Brassó) keresi nejét Elizát 3 gyermekével. — Sipos Lina keresi anyját Szalánczi Józsefnét.

Tobbi Mina 4 gyermekével Kóhalomról tudatja hozzátartozóival, hogy jelenleg Nagybecskereken van (Szerbtemplom-u. 27. Spira kereskedőnél).

A brassói városi adóhivatalnál alkalmazva volt Máté Gyuláné (Német-u. 180/4.) kér irodai foglalkozást.

Menekült áll. tanító privat órákat kíván adni polgári és elemi iskolai tanulóknak. Megkeresések kéretnek Bakits-u. 16.

Kassai Rózsika erdélyi menekült nőruhávarrónő (Brankovics-u. 2817/4.) munkát vállal.

Fet János 5. gy. e. cs. és kir. főhadnagy (Ungvár, I. sz. tart. kórház gazd. hivatala) keres két éves fia és 6 hónapos leánykaja mellé egy jobb családból való 16—20 éves szász leányt.

HIRDETÉSEKET JUTÁNYOS ÁRÉRT KÖZÜL A „TORONTAI” POLITIKAI NAPILAP KIADÓHIVATALA.

A törökbecsei járás főszolgabírájától. 2758—1916. szám. 1285—31

Pályázati hirdetés.

Torontálmeze törökbecsei járásához tartozó Aracs közsegben megüresedett segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c. 6. §-a, illetve az 1900. évi XX. t. c. 3. §-ában előírt képesítésüket, valamint eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismeretüket igazolják okmányokkal felszerelt kérvényüket hozzám 1916. évi december hó 1-ső napjáig nyújtsák be.

A később érkező kérvényeket nem fogom figyelembe venni.

Az állással egybekötött javadalmazás a következő: 1600 kor fizetés, 240 kor. lakbér és 120 kor. utiátalány.

A szerb nyelv tudása kívánatos.

Törökbecse, 1916. évi október hó 5-én.

Baró dr. Csávossy Ignác
főszolgabíró.

Nyerő közsegből előjáróságától. 2365—1916 szám. 1234—21

Hirdetés.

Nyerő közsegből előjárói közhírre teszik, hogy egy drb 2—3 évesnek látszó fekete-szürke kancacsikó, hátsó ballábára kesely, bitangszaga lett véve és azt jogosult tulajdonosa bármikor, a tulajdonjogának igazolása mellett, Nyerő közsegből előjáróságánál átveheti. Amennyiben a jogosult tulajdonosa folyó évi október hó 29-ikéig az átvétel végett nem jelentkezik, úgy azt mint bitang és gazdátlan jószágot folyó évi október hó 30-án reggel 9 órakor a leg többet ígérőnek készpénzfizetés mellett nyilvános árverésen el fogjuk adni.

Nyerő, 1916. évi szeptember hó 26-án.

Nagy jegyző.

Pavel bíró.

Hirdetés.

Armaczki Tosa basahidi lakos tulajdonát képező egy drb 4 éves, fekete-fehérral tűzött kanca megfutamodott, hátulsó ballába kesely. Feltalálás esetén kérünk értesítést.

Basahid, 1916. évi október hó 13-án.

1288—21

Az előjáróság.

Keresek

jobb családot, ahol 14 hónapos kis fiamat elhelyezhetném

Bővebbet a Szénkereskedelmi és Áruforgalmi Társaság irodájában Hunyadi-(fő)-utca.

1288—1

Ház eladó

NAGYBECSKEREKEN, ötszobás urilakással.

Ugyanott elköltözés folytán eladó néhány műtárgy, eredeti festmény, híres mesterek metszetei s képes folyóiratokból álló könyvtár is. :: ::
— Közlebbit a kiadóhivatalban. —

1267—x.9

Nyomdásztanoncu

legalább két középiskolát jó eredménnyel végzett fiu heti fizetéssel azonnal felvétetik

lapunk nyomdájában.